

ПІДСУМКОВА ПРОМІЖНА РОБОТА

7 клас

Загальна інструкція щодо виконання роботи

Підсумкова проміжна робота з фізики складається з трьох субтестів — А, В та С.

Субтест А містить **8 завдань** різних типів.

Субтест В містить **6 завдань** різних типів.

Субтест С містить **6 завдань** різних типів

Завдання передбачають надання відповіді шляхом вибору однієї або кількох відповідей, встановлення відповідності чи послідовності, а також надання пояснення до певних дій чи аргументації своїх висновків.

Інструкції з виконання завдань наведені безпосередньо перед ними.

На виконання всіх завдань відведено **40 хв.**

1. Намагайтеся виконати максимальну кількість завдань, раціонально розподіляючи відведений час. Додаткового часу ви не матимете.

2. Для деяких завдань потрібно буде проводити розрахунки, які ви можете здійснити у відведених місцях й потім позначити або вписати правильну відповідь.

3. Після завершення виконання завдань поверніть роботу вчителю / вчительці.

Увага!

**Під час виконання завдань працюйте самостійно і не заважайте іншим.
Пам'ятайте: у випадку виявлення ознак підглядання, списування чи плагіату
вашу роботу не буде зараховано!**

Субтест А

Уважно проаналізуйте опис дослідження, наведений нижче, і виконайте завдання. Перед початком завдань уважно читайте інструкції до виконання.

Під час підготовки до участі в шкільній виставці «Наука навколо нас» семикласники вирішили провести цікаве фізичне дослідження, щоб з'ясувати, чому одні тіла тонуть, інші плавають, а деякі зависають у рідині. Вони вивчили таблицю густин речовин і вирішили дослідити виштовхувальну силу, яка діє на тіла, занурені в рідину, і умови їх плавання. Для досліду були обрані: олія ($\rho=900 \text{ кг/м}^3$) та тіла однакового об'єму: кулька з парафіну ($\rho=900 \text{ кг/м}^3$), брусок із сосни ($\rho=440 \text{ кг/м}^3$) та циліндр з алюмінію ($\rho=2700 \text{ кг/м}^3$). Далі послідовно були виконані наступні дії:

1. По черзі опускали тіла в рідину й стежили за їх поведінкою (тонуть / плавають / спливають).

Двома способами було отримано значення сили Архімеда, яка діє на тіла, при зануренні в рідину.

I спосіб

2. Підвісили досліджувані бруски до динамометра і виміряли їх вагу в повітрі.

3. Занурили бруски в олію і виміряли їх вагу в рідині.

4. Обчислили силу Архімеда як різницю між вагою бруска в повітрі та його вагою в рідині для кожного досліду.

II спосіб

5. За допомогою мірного циліндра виміряли об'єм зануреної частини брусків.

6. Обчислили силу Архімеда за формулою $F_{\text{Арх}} = \rho_{\text{р}} g V_{\text{зан}}$.

Порівняли значення, отримані двома способами.

Виконайте завдання 1 на встановлення послідовності дій. Поставте позначки в таблиці відповідей на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Цифрі 1 має відповідати вибрана вами перша подія, цифрі 2 – друга, цифрі 3 – третя, цифрі 4 – четверта.

1. Розташуйте дії в правильній послідовності для точного визначення сили Архімеда, яка діє на тіло, занурене в рідину, через знаходження об'єму зануреної частини тіла.

А налити олію у вимірювальний циліндр і виміряти її об'єм V_1

Б визначити об'єм зануреної частини бруска: $V_{\text{зан}} = V_2 - V_1$

В визначити ціну поділки шкали вимірювального циліндра

Г за формулою $F_{\text{арх}} = \rho_p g V_{\text{зан}}$ обчислити значення сили Архімеда

Д повторити дії для двох інших брусків

Е повільно опустити брусок у вимірювальний циліндр з олією. Дочекатися, коли олія перестане коливатися. Виміряти об'єм олії й зануреної частини бруска V_2

	А	Б	В	Г	Д	Е
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Виконайте завдання 2 на встановлення відповідності. До кожного рядка інформації, позначеної цифрою, доберіть відповідник, позначений літерою, і поставте позначки у відведеному місці на перетині відповідних колонок і рядків.

2. Установіть відповідність між зануреним тілом і його поведінкою в олії.

Занурене тіло

Поведінка

1 Парафінова кулька

А Тоне

2 Брусок із сосни

Б Плаває всередині

3 Алюмінієвий циліндр

В Плаває на поверхні (більша частина під олією)

Г Плаває на поверхні (більша частина над олією)

	А	Б	В	Г
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

Виконайте завдання 3-5, щоразу звертаючись до описаного дослідження, і виберіть ОДИН варіант відповіді із запропонованих.

3. Вимірюючи вагу алюмінієвого циліндра та парафінової кульки в олії, учні проігнорували глибину занурення. Це:

- А правильно, адже густина рідини в усіх її точках однакова
- Б помилка, адже сила Архімеда залежить від глибини занурення
- В правильно, адже сила Архімеда залежить тільки від об'єму витісненої рідини
- Г помилка, адже сила Архімеда залежить від тиску рідини на дні посудини

4. Отримане значення сили Архімеда виявилось однаковим для кульки з парафіну та алюмінієвого циліндра. Це:

- А суперечить закону Архімеда, тому що бруски були з різних матеріалів
- Б правильно, оскільки бруски мали однаковий об'єм і повністю занурились в рідину
- В можливо тільки в тому випадку, якщо бруски були з одного матеріалу
- Г неможливо, оскільки їхня маса була різною

5. Серед перелічених параметрів брусків укажіть той, який НЕ впливає на результати дослідження

- А речовина бруска
- Б об'єм бруска
- В форма бруска
- Г густина бруска

Виконайте завдання 6, вибравши й обвівши ВСІ правильні, на вашу думку, відповіді серед запропонованих варіантів.

6. Укажіть усі правильні твердження

- А на занурене в рідину тіло діє виштовхувальна сила, спрямована вгору
- Б виштовхувальна сила завжди більша за силу тяжіння, яка діє на тіло
- В на занурені в олію тіла на Місяці буде діяти менша виштовхувальна сила, ніж на Землі
- Г на тіло, яке щільно прилягає до дна, виштовхувальна сила не діє
- Д виштовхувальна сила, що діє на занурене тіло, збільшиться, якщо замінити рідину на іншу, з меншою густиною
- Е чим менша маса тіла, тим воно краще плаває в будь-якій рідині

Виконайте завдання 7-8, надавши коротку письмову відповідь. Необхідні розрахунки робіть у спеціально відведеному місці.

7. Об'єм алюмінієвого бруска 50 см^3 . Визначте виштовхувальну силу, яка діє на брусок, занурений в олію.

_____ Н

8. Яким буде показ динамометра, якщо підвішений до нього алюмінієвий брусок (об'ємом 50 см^3) повністю занурити у воду ($\rho=1000 \text{ кг/м}^3$).

_____ Н

Субтест В

Уважно прочитайте опис ситуації та дані для аналізу, наведені нижче, і виконайте завдання. Перед початком завдань уважно читайте інструкції до виконання.

Під час літніх канікул семикласники вирушили в похід у Карпати. Один з учнів узяв із собою барометр-анероїд (див. рис. 1), шкала якого проградуйована в гПа. Діти перевіряли, як змінюється атмосферний тиск на різних висотах. Для визначення висоти, на яку вони піднімалися, було вирішено скористатися графіком залежності атмосферного тиску від висоти (див. рис. 2).

Рисунок 1¹. Барометр-анероїд

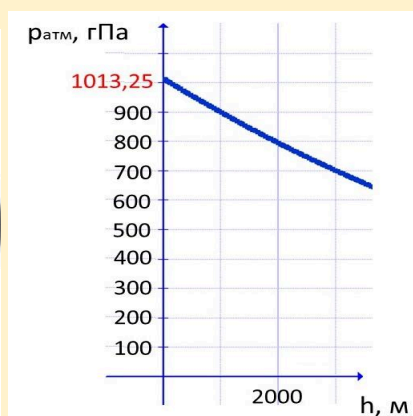

Рисунок 2². Графік атмосферного тиску

Виконайте завдання 9, звертаючись до завдання (рисунку 1), і виберіть ОДИН варіант відповіді із запропонованих.

9. Визначте ціну поділки шкали барометра і його покази.

А 0,5 гПа, 1001,5 гПа

Б 1 гПа, 1001 гПа

В 0,5 кПа, 1001,5 кПа

Г 1 кПа, 1001 кПа

Виконайте завдання 10-12, щоразу звертаючись до завдання (рисунку 2), і виберіть ОДИН варіант відповіді із запропонованих.

¹ Рисунок 1. Барометр-анероїд.

² Рисунок 2. Графік атмосферного тиску. Примітка. Джерело: Створено автором.

10. Чому дорівнює нормальний атмосферний тиск?

- А 1000 гПа
- Б 1013,25 кПа
- В 1000 кПа
- Г 1013,25 гПа

11. Як змінюється атмосферний тиск зі збільшенням висоти над рівнем моря?

- А атмосферний тиск збільшується
- Б атмосферний тиск зменшується
- В атмосферний тиск спочатку зменшується, а потім зростає
- Г атмосферний тиск залишається сталим

12. Прилад для вимірювання висоти над рівнем моря називається

- А барометр-анероїд
- Б манометр
- В альтиметр
- Г динамометр

Виконайте завдання 13, звертаючись до завдання (рисунок 2), на встановлення відповідності. До кожного рядка інформації, позначеної цифрою, доберіть відповідник, позначений літерою, і поставте позначки у відведеному місці на перетині відповідних колонок і рядків.

13. Установіть відповідність висоти, на яку піднялися семикласники, і значення атмосферного тиску, який показує барометр.

	Назва гори та її висота		Атмосферний тиск
1	Говерла, 2000 м	А	950 гПа
2	Магура-Лімнянська, 1000 м	Б	900 гПа

3	Ростицька, 1500 м	В	850 гПа
		Г	800 гПа

	А	Б	В	Г
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

Виконайте завдання 14, надавши коротку письмову відповідь у спеціально відведеному місці.

14. Доповніть твердження, указавши в назві приладу прізвище фізика, який першим виміряв атмосферний тиск.

Точне вимірювання атмосферного тиску забезпечує ртутний барометр, який ще має назву барометр _____.

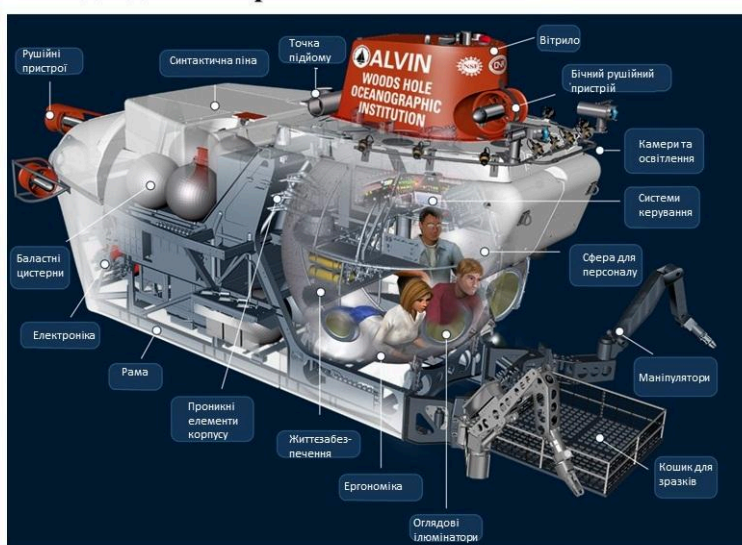
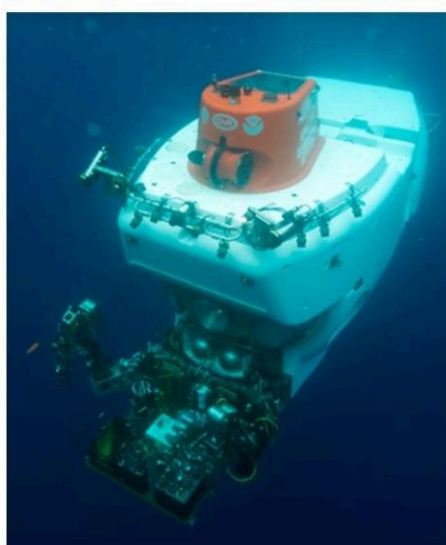

Субтест С

Уважно прочитайте опис ситуації та дані для аналізу, наведені нижче, і виконайте завдання. Перед початком завдань уважно читайте інструкції до виконання.

Виконуючи дослідницький проєкт, група семикласників працювала в команді юних інженерів. Їм доручили вивчити конструкцію та матеріали, пояснити, які закони фізики і принципи роботи пристроїв забезпечують безпеку конструкції, визначити навантаження, яке діє на люки та ілюмінатори пілотованого підводного апарата «Елвін» під водою.

Пілотований підводний апарат «Елвін»

<https://www.whoi.edu/what-we-do/explore/underwater-vehicles/hov-alvin/paged-3/3/>

Рисунок 3³. Глибоководний апарат «Елвін». Примітка. Джерело: Woods Hole Oceanographic Institution (б. д.). *HOV Alvin*. <https://www.whoi.edu/what-we-do/explore/underwater-vehicles/hov-alvin/paged-3/3/>

Виконайте завдання 15-16, щоразу звертаючись до тексту, і виберіть ОДИН варіант відповіді із запропонованих.

15. Від чого залежить значення гідростатичного тиску, що діє на корпус апарата на певній глибині?

А від об'єму апарата та температури води

Б від форми апарата та його маси

В від глибини занурення та густини рідини

³ Рисунок 3. Глибоководний апарат «Елвін». Примітка. Джерело: Woods Hole Oceanographic Institution (б. д.). *HOV Alvin*. <https://www.whoi.edu/what-we-do/explore/underwater-vehicles/hov-alvin/paged-3/3/>

Г від площі поверхні апарата, на яку діє тиск

16. Оберіть правильний варіант щодо тверджень I і II.

I. Щоб апарат міг занурюватися й спливати, у ньому є спеціальні цистерни з водою й повітрям.

II. Змінюючи кількість води в цистернах, можна регулювати плавучість апарата.

А правильне тільки I твердження

Б правильне тільки II твердження

В правильні обидва твердження

Г обидва твердження неправильні

Виконайте завдання 17, 18, вибравши й обвівши ВСІ правильні, на вашу думку, відповіді серед запропонованих варіантів.

17. Гідравлічні маніпулятори глибоководного апарату можуть піднімати дуже важкі предмети, навіть якщо оператор докладає невеликих сил до керування. Чому це можливо?

А у рідині тиск передається однаково в усіх напрямках

Б вода має велику густину, тому збільшує силу

В гідравлічні циліндри маніпулятора мають різні площі поршнів, що дозволяє отримати вигравш в силі

Г рідина стискається, і це створює додаткову силу

18. Тиск води на глибині 6000 метрів є надзвичайно великим. Який краще обрати матеріал для корпусу глибоководного апарата, щоб він міг витримати цей тиск?

А з високою температурою плавлення, щоб корпус не розплавився.

Б з високою стійкістю до стиснення і деформації (високу міцність).

В з високою корозійною стійкістю, щоб витримувати дію морської води.

Г з великою густиною, щоб апарат швидко занурювався.

Д прозорий, щоб екіпаж міг бачити навколо.

Е з відносно малою густиною для зменшення ваги апарата.

Виконайте завдання 19-20, надавши коротку письмову відповідь. Необхідні розрахунки робіть у спеціально відведеному місці.

19. Манометр, установлений на глибоководному апараті, показує, що тиск води дорівнює 10 МПа. На якій глибині перебуває апарат? Відповідь округліть до цілих. Густина морської води дорівнює $\rho = 1030 \frac{\text{кг}}{\text{м}^3}$, прискорення вільного падіння $g \approx 10 \text{ Н/кг}$.

_____ м

20. На глибині 100 м у морській воді знаходиться підводний апарат. Розрахуйте силу тиску, яку доведеться подолати, щоб відкрити верхній люк радіусом 1 м, у разі необхідності. Люк та ілюмінатори апарата мають форму круга $S = \pi r^2$, $\pi \approx 3,14$.

_____ Н

Увага!

Ви завершили виконання роботи. Якщо у вас залишився час — перевірте відповіді, у яких сумніваєтеся, а також переконайтеся, що ви зафіксували всі відповіді.

Завершіть роботу за вказівкою вчителя / вчительки